

Izhaja 15. vsacega
mesca navadno na $\frac{1}{2}$ poli.

UMENTI

Velja s poštnino vred-
en goldinar za celo leto.

GOSPODAR.

Pisarnica

List

Vredništvo:

in čuvaj c. k. kmet. družbe
mestni hiši (municip. ulicah),
v II. nadstropji.

za kmetijstvo

na Travniku, štev. 277,
I. nadstropji. — List razpošilja
družbin čuvaj.

in druge deželne zadeve.

„Bistrimo narodu um, po deželi širimo znanje“!

(Dalje in konec.)

Rihenberga je velika in bogata županija, dolina je rodovitna in vsa okolica polna vasi; vendar pa je tam le en učitelj, kateri je sicer prav dobro plačan, pa sam vsega storiti po nobenem načinu ne more. Čuditi se je, da ni do zdaj županstvo takšnih krajev boljši skrbelo za primeren poduk toliko otrok. Ali ne bi lahko bilo osnovati glavno šolo s štirimi razredi? Otroke iz cele doline pošiljajo v Gorico; mar naj bi jih doma imeli, in lepo domače učilišče, gotovo bi to manj koštalo.

Posebna učitelja in posebnega razreda za umno kmetovanje potrebujejo Rihenberčani in vse bližnje okolice brez dvoma, in to s posebnim ozirom na vinorejo in sadjorejo. Vino in sadje požlahtniti je Rihenberčenom prva naloga, zlasti ker so začeli zgodnje sadje in grozdje v Beč (na Dunaj) pošiljati. Zatoraj kolikor več plemenitnega in zgodnjega sadja, toliko več gotovega dnarja.

Na Krasu je tudi čas, da se ljudje zbudijo in zedinijo, zakaj dva takšna okraja, kakor Sežana in Komen, ne moreta več brez glavne šole biti, in prekorišten bi bil tudi razred za poljedelstvo. Tukaj je še toliko popraviti in izboljšati. So Krašovci skrbeli in skrbijo še zdaj za cerkve, ceste in druge reči, gotovo bodo skrbeli za tako potrebne šole, naj pride zdaj vrsta na nje.

Vsi Slovenci na Primorskem naj si prizadevajo, da se vendar enkrat začne za takšne šole skrbeti, kakor se spodobi. Saj je starišim naj večje veselje, če otroci kaj znajo, in navadno so stariši celo ponosni, če sinovi več znajo od njih. Podučena mladina jim bo znala v starosti zdatno pomagati, in rada bo to storila, spoznavši dobro svoje dolžnosti.

Sirovi nepodučeni otroci starše, kakor večkrat vidimo, zaničujejo, v starosti jih zapuščajo, ter so njim in deželi v sramoto.

Ni dvomiti, da došči stanejo takšne učilnice, kajti dobre učitelje, je treba tudi dobro plačavati, in v eno mer za izvrstno pripravištvu skrbeti, da tako potrošeni dnar nese dobre obresti, in šole in ceste splačujejo se same, in so z delavnostjo vred proti uboštvu edina gotova pomoč.

L.

Ustna obravnava

občno-zborne seje c. k. kmetijske družbe v Gorici 16. oktobra 1865.

(Posnetek iz uradn. zapisnika.)

(*Dalje in lonec.*)

Predsednik dene na pretresanje nasvet zastran vpeljanja deželne poljske straže, urejene nekako kakor cesarska žandarmerija. — G. Mih. Visintini podpira ta nasvet želeč, da bi se poljskom čuvajem tudi lov in tičarija izročila; — grofu Manzanu se v načrtu to prav ne zdi, da se d ojni čuvaji (občinski in deželni) nasvetujejo; naj bode raji samo ena edina straža. Predsednik opazi, da je že v posebnem § razmerje med občinskimi čuvaji in nasvetovanimi novimi deželnimi določeno. — Dottori meni, da je pred vsmi družim treba, da se posebna poljska ali kmetijska postava da; brez nje da je ustanovljenje poljske straže nemogoče; bodi si temu kakor koli, nasvet glavnega odbora da bi se moral popred posebnemu odseku v pretres izročiti. — Gosp. Del-Torre opomni, da je bil že on kmetijski družbi nek načrt kmetijske postave predložil; da se je ta pretres tudi v posebnem odboru, pomnčenem pō nekterih posestnikih, preudarjal; sklep tega odbora da je bil ta, da je predsednik sam prevzel dolžnost, zložiti krajši in natanjnejši načrt, kateri je imel biti predložen deželnemu zboru na sklepanje; tirja torej, da naj bi prišel listi načrt precej na svetlo.

Predsednik: Izdelaval sem res, kolikor mi je čas pripustil, omenjeni načrt, in ravno pri tej priložnosti sem se preveril, da je potrebna ta postava, ki jo danas nasvetujemo, kakor tudi, da je potrebno združevanje razkosljanih zemljišč. — Visintin podpira Dottori-ev nasvet. — Gg. dr. Macari in Del Torre želita, da bi se popravili nekteri preojstri stavki in izrazi v razložbi. — Dottori-evemu nasvetu pristopi tudi ces. kom. Gv. baron Kūbeck, češ, da ni upati, da se nasvet glavnega odbora potrdi, ker bi se vsled njega pomnožili stroški, ki jih dežela za žandarmerijo že zdaj sklada. Tudi da ni misliti, da bi bila nasvetovana deželna žandarmerija boljši od sedanje

česarske. — G. Bernd meni, da bi se utegnil namen, na kterega nasvet odborov meri, lažje doseči, ko bi se poljski čuvaji izmed domačih zaupanja vrednih občinarjev jemali.

Ker so Dottori-ev nasvet druzi zborniki podpirali, se je po g. Favetti-evem nasvetu na zadnje tako-le sklenilo: „Načrt glavn. odbora naj se popusti; deželnemu zboru naj se razloži v običnem sporočilu potrebnost in nujnost kmetijske postave (legge agraria) in dotične kazenske postave; priloži naj se pa predlogu današnji nasvet gl.-odborov, kakor tudi posebni (zgorej omenjeni) načrti, ki jih je dala družba izdelati.“

(Tu dojde telegram od kmet. družbe moravske). —

Naslednja zadeva, o kateri se je zbor pogovarjal, je bil načrt postave, ki meri na to, da bi se prizadevanje posestnikov za združevanje ali okroževanje raztresenih zemljišč (enega posestnika), kolikor se da zljajševalo in podpiralo. Zbor je načrt enoglasno potrdil, potem ko je bil g. Dottori opomnil, da je neobhodno potrebno, da se po tistih krajih naše dežele, kjer jih še ni, gruntne bukve vpeljejo (p. v Monfalkonskem okraji). Po nasvetu Dottori-evem je bilo o ti priliki tudi sklenjeno, da naj se pošlje ministerstvu prošnja za vpeljanje zemljišnih knjig, da bo zemljiško pos-tvo bolj zagotovljeno in javni kredit (zastave) trdnješi in zanesljiviši.

V zadevi družbinih časnikov je povedal pr-dsednik, da, kar se tiče slovenskega, so stroški že z naročnino zloženi. Kar pa italijanskega zadene, da so bili, gledé prahranj-nja stroškov, udje 29. moja izvoljenega odbora različnih misli; g. K. Favetti da si je pridržal pravico, v običnem zboru poseben nasvet podati. Povabljen, da naj svoj nasvet predloži, nasvetuje Favetti t kole: 1. Glavnemu odboru bodi naročeno, da naj se obrne do municipija goriškega, in vseh laških županstev naše dežele ter do tuk. kupčij ke zbornice s prošnjo, da bi ti životi (korporacije) kaj pripomogli za izdajanje ital. časnika; povračali naj bi se j m njih stroški s tim, da bi imeli pravico, svoje uradne reči v njem razglašati. 2.) Če gl. odbor ta namen doseže, naj izhaja časnik 2 krat v mescu, tods na četverki; 3.) Tukajšna tiskarja naj se povabito, da predložita svoje ponudbe, bodi si samo zaštran tiskarice, bodi, ko bi hotela prevzeti založbo in razpošiljanje časnika. 4.) Glavni odbor bodi pooblasten, storiti v tem oziru, česar je treba, s pridržkom, da o tem prvemu prihodnjemu običnemu zboru, kar naredi, uazuanu.

Ti predlogi so bili edinoglasno potrjeni.

O pridelovanju bombaža v naših krajih je sporočeval g. Pavletič, ravnatelj družb nega poskušališča. Potle je govoril o tej reči Del Torre.

Trdil je, da razun v kakem vrtu, ni pri nas dovolj gorkote, da bi bombaž, kakor se tiče, dozorel. Poskušnje ž rjmi da so se delale že tudi pod francosko vlado, pa brez uspeha. Sicer pa, da je hvale vredno dotično prizadevanje vladino, češ, da mord se utegne, če se povsod poskušnje delajo, vendar le najti v Avstriji kak kot, kjer se bo obdelovanje bombaža splačevalo. Po dosedanjih sortah semena in po dosedanjih skušnjah soditi, da niso naši kraji bombažu ugodni. — Poddružnični načelnik grf. Mauzano in g. Dottori, opirajoča se na lastne skušnje v Karminu in Tržiču, sta z Del-Torre-tom edinih misli. — Predsednik pravi, da grf. Panigaj v Škodovaki je nekaj dobrega bombaža pridelal, sicer pa, da sploh utegne biti res, kar uni 3 gospodje trdijo.

— Kar se tiče poskušinj z ajlantom se je bralo sporočilo g. Zoratti-evo, kterega je bil glavni odbor pooblastil, da naj poskusi na več mestih po Krasu ajlant nasaditi. V Brestovici da vkljub hudi letošnji suši, kar ga je izlezlo, dobro rase (v slabi zemlji). Drugod da ni delal poskušinj. — Predsednik je navajal nekaj zgledov, da se ajlant dobro obnaša. — Oglasili so se o tej zadevi še: Del-Torre, tajnik Parkar, ki je bral pismo prof. Stosiča iz Trsta ajlantu na hvalo, Radizza, ki je dokazaval,

da je ajlant koristen; A. Pavletič, kateri je rekel, da v zboru gozdnarskega društva v Trstu ni z ozirom na pogozdovanje Krasa nihče ajlanta omenil.

— To so važnejše reči, ktere so se obravnavale v glavni seji 16. oktobra t. l. —

Starost jajc spoznati.

Raztopi blizo sedem lotov soli v vodi in deni v to vodo jajce, ktereга starost spoznati hočeš. Jajce od tistega dne pade na dno, če je pa od prejšnjega dne, dna ne doseže; tri dni staro plava v vodi, starejši od petih dni plava po vrhu in kolikor starejši je, toliko bolj iz vode moli.

G. FIB.

Domače vesti.

a) Cerkvene in duhovske.

Svetoletni mesec se v Gorici z nenavadnimi pobožnostmi opravlja.

Za v Veliko cerkev so bili povabili Nj. eksc. knez-nadškof 2 čč. očeta iz Jezusove družbe (OO. Ajala in Giuriceo) iz Dalmacije, ktera sta imela v ital. jeziku od 1—10 t. m. duhovne vaje (prvi pravi ljudski misijon v našem mestu). Imela sta po 3 pridige na dan; ljudi se je zlasti zvečer zmiraj več vdeležvalo. Česar niso Goričanje še ukdar videli, bilo je skupno obhajilo zadnji dan (v nedeljo 10/12). Obhajanih je bilo tisti dan samo v V. cerkvi blizo 1000 oseb. Pri zadnji pridigi popoldne je bila taka gnječa, da živa duša take ne pameti.

Med to poslednjo pridigo se je nabralo po cerkvi za sv. Očeta papeža 165 gl. in 29 s.; povrh tega je tudi pozneje še marsikak dar došel.

V farni cerkvi sv. Ignacija na Travniku se opravlja tudi prav primerno vredjena pobožnost. Razun nedelj so po 3 pridige v tednu, v sredo in petek po zorni maši slovenska, v četrtek furlanska. Slovenski pridigata č. g. fajm. I. Kumar in koop. g. M. Škodnik, furlanski pa koop. g. Černic. Vsaki večer po blagoslovu g. fajm. sv. rožni venec moli in kaj pristojnega (po ital.) bere. —

— Prestavljen je g. Simeon Lacidelli iz lašk. Št. Petra na otok Grad za kooperatorja.

b) Raznotère.

(Železnica koroško-primorska). Kar je nekaj časa, so zmiraj bolj bojimo, da nam upanje zastran nje po vodi splava. Čerwinjana ni se nam sicer več bati, tim bolj pa drugega načrta: da se namreč železnica iz Vidma memo Palme na Tržič (Moufalkon) in Trst potegne. Potem takem ne le, da bi naše gore železnice ne imele, ostala bi Gorica za zmiraj zunaj nje, kajti s časom se utegne tudi celó sedanja črta južne železnice zavoljo ovinka opustiti. — Gotovega pa še nič ne vemo.

— 17. nov. zvečer se je ustrelil v gledišči med 1. in 2. djanjem opero V. U., bivši oficir avstrijski, garibaldovski, in stotnik poljski; umrl je čež 20 minut v bližnji bolnišnici.

— Za pravega učitelja na tuk. višji realki je imenovan Tom. Klimež dosedaj v Černovicah. — Italjansčino uči začasni učitelj I. Savnik (rojen v Milanu, sin očeta iz tukajšnjega kraja). —

Deželni zbor goriški

se je 23. nov. v popravljeni dež. dvorani ob 11¹/₄ dopoldne slovesno odprl.

Popred so nadškof slovesno peto mešo imeli, potle je dež. glavar poslancom predstavil vladinega komisarja barona K ü b e c k a, ki je zboru izročil ces. manifest od 20. sept. t. l. v nemškem, slov. in ital. jeziku in pismo cesarjevo od 7. nov., v katerem je razloženo, zakaj da se je septembarni manifest razglasil; potem vladin načrt o novi razdelitvi dežele in drugega zastran klasiifikacije necararskih (necarskih) cest. Naposled se je še prebralo sporočilo dež. odbora o njegovem delovanju od poslednje sejne dobe do nov. t. l., in 1. seja je bila končana.

Druga seja je bila 24. nov. Potem ko se je bil poslancu H. Ritterju nedoločen dopust dovolil, so se izvolili 4 poslanci, da bodo stenografske sporočila pregledavali. Potem je volil zbor 3 odseke, enega, da bode pretresoval in poročal o novi dež. razdelitvi; drugega, da bode poročal o razredbi cest, tretjega pa, finančnega, da bode poročal o končnih računih in proračunih (preudarkih). V prvega (za razdeljenje dežele) so izvoljeni: gg. Nj. eksc. nadškof, Doliak, Pollay, Winkler, Del Torre; v 2. (za ceste): V. Ritter, Michielli, Pagliaruzzi, Deperis, Černe, Žigon, Fabiani, Grossmann, Codelli; v 3. (za finančne): Visini, Gorjup, Candussi, Pajer, Rismondo.

V 3. seji ⁴/₁₂ je poročal poslanec Winkler o prošnjah 23 katastralnih občin, ki želé zavoljo mnogo vzrokov ločene biti od dosed. lokalnih občin (županij). Sporočilo W. razkazuje, da so katastralne soseske od županstva lokalne občine, kamor spadajo, predašč, po tem, da je veliko kat. občin gledé naravnega (lastnega) in izročenege področja v eno županijo združenih, nastane zmešnjava v opravilih, da posamne davk. občine niso kakor se tiče zastopne, in da se po tem samooskrbstvo (autonomija) podkopuje, i. t. d. Zbor je 20 dovolil ločiti se, 3 pa ne. — Predlog zastran povračila vojaških odrajtovil od l. 1797, 1805, 1807 in 1809 se je izročil finančnemu odboru v pretres. Nadalje je odobril zbor po nasvetu dež. odbora, da dežela prevzame stroške (11.035 gld.) za načrtanje soško — predelske železnice, in da se prej ko mogoče napravi kmetijska šola, za katero so se poterdile naučne pravila in ustanovila letna plača, za prvega učenika 1000 gld., za dva pomagavca ali podučenika pa vsakemu po 600 gld. — Na zadnje sta bila ustanovljena preudarka (Codelli-vega) stipendijskega in gospinskega zaloga, po nasvetu finančn. odseka (poroč. Gorjup.)

V seji 6. t. m. je zbornica odobrila po predlogu finančnega odbora sklep računov domestikalnega in deželnega zaloga za l. 1864 in proračun prehodnj. leta. Sporočilo dež. odbora o deželnem dolgu 66.000 gld. se je izročilo fin. odboru. Zastran vladinega predloga o novi razdelitvi dežele v okrajne glavarstva je obveljal odsekov nasvet, po katerem še vladin predlog odobri, da se dežela razdeli v 4 okrajne glavarstva, namreč v goriško (z goriškim, kanalskim in ajdovskim okrajem — izvsemiši le mesto Gorico, ki naravnost pripada deželni vladi v oblast), tominsko (s tominskim, bovškim in cerkljanskim okrajem), sežansko (s sežanskim in komenskim okrajem) in gradiško (z gradiškim, karminskim in červinjanskim okrajem) s to premembo, da se slovenske občine: Devin, Doberdob in Opačješelo, Biljana in Delenje iz gradiškega, občine: Temnica, Selo in Brestovica pa iz sežanskega glavarstva ločijo in goriškemu pridružijo.

V seji 13. t. m. se je obravnaval preudarek deželnega zaloga za l. 1866 (poroč. Gorjup.) in končni račun gospinskega zaloga za l. 1864 (poročevavec Candussi). Po nasvetu finančnega odseka je bilo dež. odboru med družim naročeno, da naj pozve, kako je prišlo poslopje in cerkev nekdanjega samostana nun sv.

Klare (sedanji vojaški magazin) v last vojaškega čerarja, in, ali so dohodki od imenovanega poslopja pravno zagotovljeni.

Nar važnejši zadevi te seje pa ste naslednji dve: Predlog Winklerjev, mereč na preuredbo volitnega reda za v deželni zbor. Nahaja se namreč v volilniku za goriško-gradiško grofijo ta napaka, da ima „veliko posestvo“ pravico voliti šest poslancev; velikih, v deželno zemljiščne bukve vpisanih (landtällicher Gutsbesitz) posestev pa pri nas ni, (samo devinska grajščina je menda kot taka v Ljubljani vpisana), torej dotični §. volilnika za naše razmere prav za prav ne velja; po tem takem sedi tistih 6 poslancev, ki jih je pred 5 leti „veliko posestvo“ volilo, le vsled krivega tolmačenja postave v zbornici. Tej taki nepričnostni hoče W. za v prihodnje v okolišnji s tim, da nasvetuje, naj bi se od 6 poslancev, ki jih imajo veliki posestniki voliti, 4 odbili in na kmetiške občine štirih volitnih okrajev porazdelili. Izročeu je njegov nasvet in načrt popravka postave posebn. odseku 7 mož (Doliak, Vilh. Bitter, Deperis, Gorjup, Žigon, Winkler, Rismondo). Debata o tej zadevi bo ena naj važnejših v gorišk. zboru.

Druga imenitna reč je zahvalna adresa svetlemu cesarju za manifest in patent od 20. sept. t. l., ktero je Černe naznanil. — Vlada je bila povabila d. odbor, da naj prevzame, če mu je všeč, oglejske starine na deželne stroške v deželino last. Dotični nasvet d. odborov se glasi, da naj bi se ta zadeva odseku 5 mož v naprejšen pretres izročila (Sprejet.). Še par družih nevažnih reči je bilo v tej seji rešenih.

Naslednja seja je bila 15. decembra. Na dnevnem redu je bil narpopred Černetov predlog zastran zgoraj omenjene zahvalnice, ktere potrebnost je tako dobro dokazal in z razlogi podprl, da se ji tudi celó tisti poslanci, kateri morda zanjo ne marajo, težko izvijejo; podpirajo pa nasvet tudi: Doliak, Winkler, Fabiani. Po opravljenem redu se je volil poseben odsek 5 zbornikov (Černe, Fabiani, Pollay, kecz-nadžkof, Doliak), da adreso (zahvalno pismo) zložijo in zboru v eni prihodnji seji predložijo. — Po tem sta prišla preudarka deželnega in zemljiščno-odveznega zaloga na vrsto; uni se je bral in potrdil v drugo, ta v prvo. — Vlada je bila sprožila misel, da naj bi se, namesti da naša dežela v Ljubljani in drugod za svoje kaznjence plačuje, raji zopet doma v Gorici svojo posebno posebno delavnišnico napravila. Deželnemu odboru se je pa zdelo, da bi bili stroški po tem večji; nasvetoval je torej zboru, da naj to reč poseben odsek pretehta in preišče (volil se je odsek 5. mož). — Zastran dolga 66000 gld. (spodnji Avstriji za vojskne potrebe l. 1859) in dotičnih večletnih obresti je odsek nasvetoval: naj bi se deželnemu odboru naročilo, da naj se porazume z zboroma (o. odboroma) dunajskim in poreškim, da bi 12000 gld. Istra prevzela, zastran ostalega iznoska pa z sp. avstrijskim zastopstvom pogodba storila, da se goriški dolg v 20 letih poplača.

— Slišimo, da se bode poslednja ta sejna doba še pred novim letom končala. —

Ogled po svetu.

Cesar v Buda-Peštu! to je zdaj nar imenitniši novica. Ne le vsa Avstrija, temuž vsa Evropa obrača zdaj oči v Pešt in pričakuje radovedna prevažnih obravnav ogerskega dežel. zbora, ki ga je svetli cesar sam 14. t. m. z zanimivim prestolnim govorom slovesno začel. Cesarska vlada ne trdi več, kakor poprej, da so Ogrji vsled punita l. 1848 svoje stare pravice zapravili, in da jih sme Dunaj vladati kakor mu je ljubo; cesar tirja za tudi od Ogrrov, da naj priznajo, da so časi zdaj drugi in da so se razmere

družil dežel cesarstva spremenile, da ne gre tedaj več, da bi se oni svojih posebnih pravic trdovratno držali; da bo treba marsikaj z družimi deželami skupaj obravnavati. Nekdaj p. je domači ogerski zbor vojake in davke cesarju vsako leto spróti dovoljeval, včasih jih tudi odrekel, po silih mal da bo treba take in druge skupne zadeve v skupnem zboru vseh dežel na Dunaji obravnavati. Le uživajte vi Ogri, pravi cesar, svoje posebne stare pravice, le toliko morate od njih odstopiti, kolikor edinost, celokupnost in blagostanje vsega cesarstva trija. Torej jim svetuje preurediti postavbe l. 1848, po katerih bi imeli Ogri med drugim svoje lastno ministerstvo itd. Ako smemo soditi po navdušenji in „eljen“- (živio)-klicih, s kterimi so Madžjarji cesarja in govor njegov sprejeli, bode se zoželjeni namen dosegel. Bog daj! — Erdeljski zbor misli, kakor se kaže, združbo z Ogerskim skleniti — V hrovaškem zboru je bil koj iz prva žalosten razpor med dvema strankama, kterih ena noče od zveze z Ogerskim menda nič vedeti in hoče, da naj državopravne razmere med Dunajem in Zagrebom naravnost hrovaški zbor sam po dogovoru z dunajsko višji oblastjo uravna; druga pa meri le bolj na združbo z Ogerskim, pa menda vendar ne celó tako, kakor je bila pred l. 1848. Ta poslednja stranka se je čutila po nekih neprilichnostih v zboru razžaljeno, in je poslala nekaj svojih mož na Dunaj; tam so raz or še precej iz lepa poravnali. Namesti bana predseduje zdaj kardinal Havik (adškof zagrebški) in v sejah je zopet red in mir. Obravnaval in sklenil ni torej hrovaški zbor do zdaj še nič. — V 17 deželnih zborih neogerskih dežel je bilo pretekle tedne sploh prav živo. Bile so zanimive debate zastran adres (pisem) za ali zoper manifest od 20. sept. t. l., s kterim je bil februarni patent in državni zbor dunajski začasno ustavljen. Nemški zbori (na Dunaji, v Lincu, Gradcu, Salzburgu, Celovcu itd.) so glasovali za adresu zoper manifest, v družih (v Lvovu, Pragi, Poreču itd.) za manifest; v Brnu (na Moravskem) in Ljubljani ste bile adresi za in zoper po hudih govorskih bitvah zavrženi; v Gorici bo v kratkem tudi taka debata in obvešja brz ko ne adresa za manifest. Z eno besedo: nemški narod v Avstriji je zoper manifest in torej proti sedanjemu ministerstvu, slovanski in sploh nenemški narodi so pa sploh z njim zadovoljni. Tri zbori, tiroljski, tržaški in dalmatinski molčijo. —

Od zunanjih dežel imamo le malo povedati. Novi italijanski državni zbor (parlament) v Florenciji je zbran in se je ravno opravil lotil. — 10. t. m. je umrl kralj belgijski Leopold I., kterega so imeli za nar modrejšega živečih kraljev. Sin njegov Leop. II. bo zdaj kralj. — V Mehiku ne gre nič kaj prav. Govori se, da misli cesar Maksimilijan vse popustiti in nazaj v Evropo priti. Če mu Napoleon svojo pomoč odtegne, si bo sam težke pomagati; Napoleona pa sili neki vlada Mehiku sosednih zedinjenih držav severne Amerike, da naj se v amerikanske zadeve ne vtika. —

zastran skladanja denarnih pripomočkov za spominek,

ki se ima postaviti v Mariboru

rajnecemu knezu in škofu Lavantiskemu

ANTONU MARTINU SLOMŠEKU.

Odbor, v Mariboru v ta namen sestavljeni se je obrnil do vseh Slo-
vencov z vnetim in priserčnim pozivom iz kterega (zavoljo pomanjkanja prostora)
samo to-le posnamemo:

Slovinci! v gostih vrstah obstopite tedaj žetvenik (altar) hvaležnega domolju-
bjg. Pokladaj vsak, kolikor zamore in kakor ga rodoljubno srce nagiblje. Veči ko bo
vrša radodarnost, sjajniši bo spominek Slomšekov.

Pristopite najpoprej vi duhovniki; vam so pisali „hrano evangeljsko in aposto-
ljsko;“ — nasledujte učitelji; vam je „Bluže in Nežica“ potokáz pravega slovenskega
šolstva; — ne zaostajajte očetje in matere slovenske, ki krušnico Slomšekovih „drobtinic“
zavživate; — pridruži se mladost slovenska, ki ti Slomšek „pot deviškèga življenja“ ka-
žejo; — pa tudi vi otroci pritecite, ki vas Slomšek „angel moltev“ vodi. Pristopimo
brez razločka vsi in pokažimo svetu, da Slomšekove misli so naše misli, njegove načela
naše načela; da njegov duh ostane Slovincem potokazna zvezda za vse čase. Pokažimo
svetu, da smo vredni in sposobni, da kakor národ živimo, kakor národ se čutimo in ka-
kor národ v kolo ravnópravnih narodov stopimo.

Živila na veke slava in spomin Slomšekov!

Op. Doneske za Goriško nabira korui vikar č. g. Matej Pirc v Gorici.

Vredn.

POZIV.

„Zukunft“-ino vredništvo na Dunaji nas je naprosile, da naj razglasimo povabi-
lo zastran naročevanja na „Zukunft“, ktera bo izhajala, ako se do 23. t. m. zadosti
naročnikov oglasil, kakor dnevnik vsaki dan, kakor smo to že v poslednjem
„Gospodarjevem“ listu povedali. Danas naj dodamo iz dotičnega vabila še to: „Vodilo
„Zukunft“-ino ostane, kakor je bilo do sil mal, namreč: Ustavna sprava z vso državo v
duhu oktobrnega diploma. — Zgodovinske pravice dežel — deželni zbori po skupinah —
avtonomno zakonodajstvo in upravitvo dežel. — Narodna ravnopravnost. — Bramba vseh
upravičenih političkih zadev. — Avtonomija postavno priznanih cerkvá (vêr). — Skrb za
občno-gospodarske zadeve. —

Veljala bo „Zukunft“: za celo leto (po pošti) 16 gld., za pol leta 8 g., za
četrt leta 4 g., na mesec 1 g. in 30 s.“ — (Goriški naročniki se oglasijo lahko pri
kornem vikarju č. g. Mateju Pirc-u. Vr.)

Opomba. Ker ne mislim „Umnega Gospodarja“ prihodnje leto več vre-
dovati, naj vzamem s poslednjim tem listom od častitih bravcov slovó.
Vsem podpornikom ostanem vedno hvaležen. — Če vredništvo (v mate-
rijalnem oziru dobro založenega) „Umnega Gospodarja“ kdo drugi pre-
vzame, bode to kmetijska družba po „Novical“, ali kakor bodi, še za
časa razglasila. Za zdaj ni treba, prosim, naročnine za leto 1866 ni-
komur pošiljati.

Andrej Marušič.

